

**FYLKESMANNEN
I ROGALAND**

Deres ref.:

Vår dato: 09.05.2016

Vår ref.: 2015/13113

Arkivnr.: 471

IVAR IKS
Postboks 8134
4069 Stavanger

Postadresse:
Postboks 59 Sentrum,
4001 Stavanger

Besøksadresse:
Lagårdsveien 44, Stavanger

T: 51 56 87 00

F: 51 52 03 00

E: fmropost@fylkesmannen.no

---

www.fylkesmannen.no/rogaland

Forus avfallssorteringsanlegg, Sandnes kommune - oversending av tillatelse etter forurensningsloven

---

Fylkesmannen i Rogaland har ferdigbehandlet søknaden IVAR IKS av 20.11.2015 og har besluttet å gi tillatelse etter forurensningsloven på visse vilkår til Forus avfallssorteringsanlegg. Saksutredning og tillatelsen med tilhørende vilkår følger vedlagt.

Vi viser til søknad av 20.11.2015 fra IVAR IKS (IVAR) om tillatelse etter forurensningsloven på gnr 67 bnr 280 på Bærheim i Sandnes kommune.

Fylkesmannen i Rogaland gir med dette tillatelse på visse vilkår. Tillatelsen med tilhørende vilkår følger vedlagt dette brevet. Tillatelsen er gitt med hjemmel i forurensningsloven § 11 jf § 16 og avfallsforskriften §§ 4-7 og 11-6. Fylkesmannen har ved avgjørelsen av om tillatelse skal gis og ved fastsettingen av vilkårene lagt vekt på de forurensningsmessige ulemper ved tiltaket sammenholdt med de fordeler og ulemper som tiltaket for øvrig vil medføre. Ved fastsettingen av vilkårene har Fylkesmannen videre lagt til grunn hva som kan oppnås med beste tilgjengelige teknikker.

De utslippskomponenter fra virksomheten som er antatt å ha størst miljømessig betydning, har vi uttrykkelig regulert gjennom spesifikke vilkår i tillatelsens punkt 3 flg. Utslipp som ikke er uttrykkelig regulert på denne måten, er omfattet av tillatelsen i den grad opplysninger om slike utslipp ble fremlagt i forbindelse med saksbehandlingen eller må anses å ha vært kjent på annen måte da vedtaket ble truffet. Dette gjelder likevel ikke utslipp av prioriterte stoffer oppført i vedlegget til tillatelsen. For virksomheter som benytter slike stoffer som innsats-stoffer eller de dannes under produksjonen, er utslipp av stoffene bare omfattet av tillatelsen dersom dette fremgår uttrykkelig av vilkårene i tillatelsens punkt 3 flg., eller utslippene er så små at de må anses å være uten miljømessig betydning.

Vi vil understreke at all forurensning fra bedriften isolert sett er uønsket. Selv om utslippene er innenfor de fastsatte utslippsgrensene, plikter bedriften å redusere utslippene så langt dette er mulig uten urimelige kostnader. Det samme gjelder utslipp av komponenter det ikke uttrykkelig er satt grenser for gjennom særskilte vilkår.

Denne tillatelsen kan senere endres i medhold av forurensningsloven § 18. Endringer skal være basert på skriftlig saksbehandling og en forsvarlig utredning av saken. En eventuell endringssøknad må derfor foreligge i god tid før endring ønskes gjennomført.

At forurensningen er tillatt, utelukker ikke erstatningsansvar for skade, ulemper eller tap forårsaket av forurensningen, jf forurensningsloven § 56.

I tillegg til de krav som følger av tillatelsen, plikter bedriften å overholde forurensningsloven og produktkontrollloven samt forskrifter som er hjemlet i disse lovene. Enkelte av forskriftene er nevnt i tillatelsen. For informasjon om øvrige regler som kan være aktuelle for bedriften, viser vi til internettetsiden www.regelhjelp.no.

Saksframstilling

Bakgrunn

Forus avfallssorteringsanlegg (anlegget) skal ta imot og sortere husholdningsavfall som i dag går til forbrenning. Kildesorteringsordningene når det gjelder våtorganisk avfall, papiravfall, farlig avfall og glasseballasje som er etablert i regionen, skal ikke bli påvirket av denne etableringen.

I dag ligger utsorteringsgraden for husholdningsavfall i IVAR-regionen på 64 %. Dette skjer for det aller meste gjennom kildesortering hos befolkningen. Den uttalte ambisjonen iht. IVAR sin avfallsplan er imidlertid å oppnå en total utsorteringsgrad på 75 %.

For å oppnå målet om 75 % sortering, er et sentralsorteringsanlegg for restavfall et nødvendig supplement til kildesorteringen. Restavfallet inneholder en rekke materialer som kunne ha vært kildesortert og materialgjenvunnet, men som likevel har havnet i den grå dunken. Disse ressursene skal nå tas vare på.

Det er forventet at ca. 25 % av restavfallet som fram til nå har gått til forbrenning, kan sorteres ut til materialgjenvinning.

Anlegget består av et automatisk sorteringsanlegg for restavfall, et papirsorteringsanlegg og et vaskeanlegg for den plasten som sorteres ut av restavfallet. I tillegg skal det også sorteres ut metaller fra restavfallet.

Papiranlegget vil foredle den innsamlede papirfraksjonen ved å splitte den opp i papp, kartong, lesestoff og drikkekartong og rense dem for feilkast. Dette skal gi en verdiøkning og bedre salgbare råstoffer.

Vaskeanlegget for ulike plasttyper innebærer en vesentlig høyere foredlingsgrad av plastavfall. De utsorterte plasttypene LDPE, HDPE og PP skal etter vaskeprosessen ekstruderes slik at sluttproduktet blir til rene plastpellets som kan brukes direkte som råvare i plastindustrien.

Beskrivelse av anlegget

Anlegget er lokalisert på et område som er regulert til avfallsvirksomhet og er nabo med avfallsforbrenningsanlegget og gjenvinningsstasjon.

Hele anlegget er plassert i ett bygg med grunnflate på ca. 11 000 m². Bygget er fullstendig lukket og all ventilasjonsluft fra mottakshall, sorterings- og vaskeanlegg vil føre ut til to 65 m høye skorsteiner. Transport inn- og ut av bygget skjer via porter. Avfall til forbrenning skal transporteres fra sorteringsanlegget over til forbrenningsanlegget via et innebyggt transportbånd.

Mottak, behandling og lagring av avfall skal foregå innendørs.

Anlegget skal utstyres med varmesøkende kamera og automatisk slokkeanlegg med gass i tilfelle branntilløp. Et slokkeanlegg med gass vil redusere behovet for slokkevann.

Saksgang

Søknaden ble kunngjort i Stavanger Aftenblad og Sandnesposten. Kopi av høringsbrev ble sendt ut til en rekke kopiadressater og søknaden ble lagt ut på Fylkesmannens- og Sandnes kommunes nettside. Utleggingsperioden var fire uker fra første halvdel av januar 2016.

Produksjonsforhold

Det søkes om tillatelse til:

- Sorteringsanlegg for restavfall med årlig mottakskapasitet opptil 130 000 tonn/år
- Papirsorteringsanlegg med kapasitet opptil 35 000 tonn/år
- Vaskeanlegg for plast sortert ut fra restavfallet med kapasitet på opptil 10 000 tonn/år

Det vil også bli sortert ut metaller fra restavfallet.

Omsøkt driftstid er inntil 16 timer mandag – fredag, med normal driftstid i tidsrommet kl. 07:00 – 23:00. Ingen ordinær drift i helg.

Høring

Fylkesmannen mottok høringsuttalelser fra:

- Sandnes kommune
- Rogaland brann og redning
- Advokatfirma Mageli ANS på vegne av Svanholmen Panorama AS, Seabrokers Eiendom AS, Forusinvest I AS, JAB Eiendom AS
- Lyse Elnett AS

I samsvar med bestemmelsene i forurensningsforskriften § 36-4, andre ledd, ble mottatte uttalelser oversendt IVAR for eventuelle kommentarer.

IVAR har fortløpende kommentert høringsuttalelsene. IVAR sine kommentarer er ført opp i kursivskrift etter den enkelte uttalelse.

Sandnes kommune

Saken ble behandlet både i Lura bydelsutvalg og i Utvalg for tekniske saker. Bydelsutvalget fattet enstemmig vedtak: «Lura bydelsutvalg tar informasjonen til etterretning.»

I Utvalg for tekniske saker ble Rådmannens innstilling enstemmig vedtatt:

1. Sandnes kommune anbefaler at Fylkesmannen godkjenner IVARs søknad om tillatelse etter Forurensningsloven på vilkår som sikrer ytre miljø best mulig mot forurensning.
2. Det forutsettes at bestemmelsene til reguleringsplan 2012121 blir oppfulgt.
3. Det forutsettes at tekniske planer for VA og påslippstillatelse for avløp er godkjent av Sandnes kommune v/Bymiljø før anleggsarbeider igangsettes.

I saksframlegget er det under kapitlet «Vurdering av søknaden» nevnt følgende:

1. «Overvannet ledes fra Foruskanalen og videre til Hafrsfjorden, som vil være sårbar resipient for evt. forurenset overvann f.eks som følge av brann, noe som vil kunne medføre store mengder slukkevann. Fylkesmannen bes om å vurdere dette og evt. stille ytterligere krav.
2. Det må søkes til kommunen om påslippstillatelse for avløp, både for spillvann og overvann.. Det må søkes å redusere overvannsmengdene på grunn av kapasitetsproblemer på eksisterende overvannssystem nord for Løwenstrasse, noe kommunen har fått klager over (fra Seabrokers). Ny avløpstrase kan være nødvendig. Det må lages tekniske planer som skal være godkjent av Sandnes kommune v/Bymiljø før anleggsarbeider kan igangsettes.»

IVAR sin kommentar:

Kommunens påslippstillatelse skal overholdes. Vi er akkurat nå i gang med å avklare med Sandnes kommune om ikke denne tillatelsen allerede var gitt gjennom godkjenning av de tekniske planer som ble innsendt i oktober 2015.

Av vedlagte overvannsvurdering utarbeidet av Asplan Viak april 2015, som da var en del av reguleringsplanen og som ble revidert etter merknader fra bymiljøavdelingen i Sandnes kommune, går det fram at det er tatt høyde for kapasitetsproblemer på eksisterende overvannssystem, samt at det er lagt inn en faktor på 1,2 for framtidige klimaendringer. Ut fra dette - og med diverse andre sikkerhetsmarginer - er det designet et fordrøyningsmagasin som består av et 105 meter langt betongrør på 1200 mm i diameter. Av vedlikeholdstekniske årsaker har IVAR i mellomtiden valgt å bruke et 2000 mm betongrør istedenfor, med samme lengde som før. Dette medfører da en enda større fordrøyningskapasitet.

På toppen av dette kommer IVARs avgjørelse om å etablere et «grønt tak» (sedum-tak) på hele sorteringsanleggsbygget på 11.000 m². Dette vil gi ytterligere bufferkapasitet ved ekstreme nedbørsforhold.

Rogaland brann og redning

Under forutsetning av at virksomheten drifter i henhold til opplysninger i konsekvensanalysen (tidligere innsendt til brannvesenet etter anmodning – FMs kommentar) og søknaden har ikke brannvesenet ytterligere opplysninger om forhold som det bør tas hensyn til ved behandlingen av søknaden.

Ved oppstart av drift er det forventet at organisatoriske og branntekniske tiltak er på plass og fungerer som forutsatt.

IVAR sin kommentar:

IVAR har ikke kommentarer til uttalelsen utover at disse momentene er ivaretatt.

Advokatfirma Magelig ANS på vegne av Svanholmen Panorama AS, Seabrokers Eiendom AS, Forus Invest I AS, JAB Eiendom AS

Støy

Klager mener at den vedtatte detaljreguleringsplanen ikke ivaretar støysituasjonen for næringsaktørene i Forus næringsområde på en tilfredsstillende måte. Det er blant annet ikke stilt krav til innendørs støy for næringsseiendommene i henhold til NS 8175:2012, eller gitt bestemmelser som ivaretar næringsseiendommenes støysituasjon utendørs.

Lukt

Det etterlyses en helhetlig vurdering av den luktbelastning de omkringliggende områder, herunder Forus næringsområde, vil utsettes for. Det henvises i denne sammenheng til Miljødirektoratets veileder TA 3019/2013 s. 50, som sier at når det utføres en luktutredning skal alle kildene tas i betraktning og at det bør utføres luktmålinger fra samtlige kilder som vurderes å være signifikante for totalutslippet.

Klager mener at dette ikke er gjort i tilstrekkelig grad og derfor kan det ikke gis tillatelse etter forurensningsloven før totalutslippet av lukt er utredet.

Videre mener klager at rapporten og kommunens vurdering av skorsteinshøyde og luftutslippets totalt sett er for vag og upresis og at det ikke i tilstrekkelig grad er gjort analyse av konsekvenser av Svanholmen Panorama AS sine uteområder ca. 10 m over gateplan.

IVAR sin kommentar:

A) Ad støyforhold

IVAR viser her til støyrapport utarbeidet av Asplan Viak (Plan nr. 2012 121 utgave 2, datert 09.06.2015):

Her er det gjort en opplisting og vurdering av alle hovedstøykildene fra det nye sorteringsanlegget. Det viser seg at støynivået fra hhv. luftinntak og ventilasjonsanlegg er helt uproblematisk for omgivelsene, selv om man skulle legge kravene fra T-1442 for mest følsom bebyggelse til grunn (noe som for øvrig ikke gjelder for næringsvirksomhet og kontorbygg!).

Dimensjonerende element for vurderingen er derimot skorsteinen, med et utgående lydeffektnivå på 97 dB. Men også her viser støyspredningsanalysene at effekten på naboeiendommene er liten. Forholdene for de mest følsomme naboene (boligbebyggelse) ligger langt under grenseverdiene. Næringsseiendommene rett over gaten, dvs. nord for Löwenstrasse, ligger delvis i en sone på 40-45 dB, som er et nivå som iht. T-1442 utgjør en «vurderingssone», der støyfølsom bebyggelse kan oppføres dersom avbøtende tiltak gir tilfredsstillende forhold.

Støyfølsom bebyggelse er definert som boliger, sykehus, pleieinstitusjoner, fritidsboliger, skoler og barnehager. Næringsvirksomhet omfattes ikke av denne definisjonen og må således regne med atskillig høyere tålegrenser, innendørs såvel som utendørs. Advokatfirmaets supplerende henvisning til NS 8175:2012, som regulerer innendørs støy for ulike bygningstyper, er i praksis helt irrelevant. For eksempel gir typiske boligvegger bygd etter TEK 10-standard en lydreduserende effekt på minus 45 dB. Typiske industrivegger gir en lydisolasjon på minus 30-40 dB. Således kan en regne med at lydnivået innendørs i et nytt næringsbygg blir lik null når man ligger i en sone med induisert lyd på 40-45 dB utenifra.

B) Ad luktforhold

Utvalg for byutvikling i Sandnes kommune behandlet den 10.02.2016 en klage fra Svanholmen Panorama AS m.fl. (via advokatfirmaet Mageli) på vedtak om reguleringsplan 2012 121, der luktbelastningen var et ankepunkt. Formuleringene i klagen der var de samme som nå i sammenheng med utslippstillatelsen. Utvalget avviste hele klagen.

IVAR viser her til luktutredningen som er gjort (Molab rapport KR-19145, 11.06.2015) og kommenterer videre:

Det er riktig at det ikke er gjort noen totalberegning av luktkonsekvensene av alle virksomheter i reguleringsplanens område, tilsvarende den som er gjort for det nye planlagte sorteringsanlegget. Men dette anses ikke som nødvendig heller.

- *Det meste av området har vært regulert til avfallsvirksomhet allerede før dagens regulering,*

og de eksisterende virksomhetene (forbrenningsanlegget, Westco og gjenvinningsstasjonen) opererer ut fra sine respektive tillatelser.

- Summen av relevante potensielle luktkilder (=avfall) i hele området under ett økes ikke gjennom etablering av ny virksomhet. Det samme restavfallet som hittil har blitt transportert til forbrenningsanlegget, vil i framtiden først gå til sorteringsanlegget. Det er kun papiravfall og noe pre-sortert plast som vil komme som ekstra leveranser utover dagens avfallsmengder i planområdet. Papir og plast er tørre materialer og tilnærmet luktfrie.
- Likevel er det i luktspredningsberegningen for sorteringsanlegget valgt å legge til grunn at det kan komme lukt fra sorteringsanlegget i tillegg til dagens forhold. Dette kommer til uttrykk ved at det opereres med en grenseverdi på 0,3 luktenheter pr. kubikkmeter luft, og ikke 1,0 luktenheter, som er grenseverdien for de mest følsomme naboområdene. For næringsområder gjelder for øvrig en grenseverdi på 2,0 luktenheter pr. m³.

Når det gjelder anførselene mht. skorsteinshøyden på 65 meter samt beregning av bakkekonsentrasjoner i høyder over 1,5 meter, viser vi til Molabs luktrapport. Det er IVAR som har valgt å satse på en løsning med 65 meter høy pipe, etter at utredningen fra Molab var gjennomført. Derfor ble maks. høyde for pipa økt i reguleringsbestemmelsene fra 50 meter til 65 meter. Det er viktig å påpeke at ut fra luktutredning så trengte pipa ikke være høyere enn 50 meter for å tilfredsstille kravene til luktimmisjoner i omgivelsene. Når vi velger en høyde på 65 meter, imøtekommer vi samtidig kravet om gode luktforhold også 10-15 meter over bakkenivå. Gulvhøyde på 10 meter over bakken er omtalt i luktrapporten (side 5-6).

Lyse Elnett AS (Lyse)

Siden det er brann/eksplosjon som utgjør den største faren sier Lyse i sin uttalelse at anlegget kan medføre en risiko for forsyningssikkerheten i regionen dersom den ikke har kontroll på brannrisikoen eller avfallet.

En eventuell brann ved anlegget vil føre til mye sot/forurensning/søppel fra gjenvinningsanlegget inn i Lyse sitt høyspentanlegg og dermed fare for strømutfall.

Lyse ber derfor om at det legges stor vekt på de momenter som de har nevnt i behandlingen av reguleringsplan og i denne høringen.

IVAR sin kommentar:

Under henvisning til selskapets høyspentanlegg (Bærheim trafostasjon) som ligger vestsørvest for «Miljøparken», er det uttrykt skepsis til etablering av et sorteringsanlegg. Dette begrunnes med fare for utfall av nevnte trafostasjon enten ved at flyveavfall kan forårsake kortslutning, eller ved at det gjennom brann på sorteringsanlegget vil være sot, røyk og annet nedfall som kan gi kortslutning og i verste fall eksplosjon og totalhavari av stasjonen.

Til dette er følgende å bemerke:

- A) De samme synspunktene fra Lyse Elnett AS kom fram ifm. varsel om oppstart og høringen for reguleringsplanen, og disse ble tilsvarende behandlet/hensyntatt under behandling av reguleringen i Sandnes kommune.*
- B) I sammenheng med utarbeidelsen av ROS-analysen ifm. detaljreguleringen av Forus Miljøpark (Asplan Viak, se vedlegg 22 i søknad om utslippstillatelse) er det blitt avholdt samlinger med alle virksomheter i området. Her var Lyse også med den 20. august 2014. ROS-analysen omtaler Lyses betenkeligheter i pkt. 8 i sjekklisten (=kap. 3), men plasserer denne mulige hendelsen i «grønn sone» i vurderingstabellen 4.1. Grunnen er at det er lav sannsynlighet for at hendelsen i det hele tatt inntreffer.*
- C) Det foreligger en brannteknisk risikovurdering av hele Miljøparken, utarbeidet av Branncon (se vedlegg 21 i søknad om utslippstillatelse). Her konkluderes det i kap. 5 med*

at forhold ved eksisterende anlegg på Forus Miljøpark har en tilfredsstillende sikkerhet ved brann og at framtidige utvidelser ikke øker den totale risikoen for brann i området. Det påpekes at en storbrann kan ha en betydelig konsekvens for nærmiljøet, men at eksisterende og framtidige tiltak minsker sannsynligheten for et en slik hendelse inntreffer. I kap. 6 er det dessuten gjort en tilleggsvurdering med henblikk på a) en ventilstasjon som Lyse Gass har etablert på området, samt på b) Bærheim trafostasjon. Her er det mht. trafostasjonen lagt mest vekt på at Westco Miljøs omlastingshall kan utgjøre en fare for spredning av brann - dog ikke de andre eksisterende og framtidige virksomhetene i Miljøparken grunnet lange avstander.

- D) Når det gjelder fare for at flyveavfall forstyrrer driften av el-anlegget, er dette noe som ikke skal forekomme i det hele tatt. Som påpekt i flere andre sammenhenger, vil all håndtering av avfall på sorteringsanlegget foregå innendørs, bak lukkede porter: både mottak, bearbeiding, lagring og opplasting. I tillegg er avstanden fra sorteringsanlegget til trafostasjonen temmelig stor: nærmere 350 meter i luftlinje.
- E) Som et tilleggsmoment kan det nevnes at vindretningen som ville kunne blåse enten røyk eller avfall fra sorteringsanlegget og til trafostasjonen, er svært sjelden. Vinden måtte i tilfelle komme ca. fra ØNØ til Ø, og dette er de meste sjeldne vindretningene som finnes i vårt område. (Det vises her til luktrapporten, vedlegg 15 i søknad om utslippstillatelse – FMs anmerkning). Det er formodentlig en 5% sjanse for at vinden blåser akkurat slik samtidig som det er storbrann i sorteringsanlegget. Derfor blir en i utgangspunkt usannsynlig hendelse, nemlig en storbrann, enda mye mer usannsynlig når det gjelder konsekvens for Lyses anlegg.

Fylkesmannens vurdering og begrunnelse

Når forurensningsmyndigheten avgjør om tillatelse skal gis og fastsetter vilkår, skal det legges vekt på de forurensningsmessige ulemper ved tiltaket sammenholdt med de fordeler og ulemper tiltaket for øvrig medfører, jf. forurensningsloven § 11, 5. ledd.

IVAR har i søknaden gjort rede for tiltak knyttet til mottak og håndtering av restavfall og pair/papp. Fylkesmannen har vurdert fordelene ved tiltaket som større enn ulempene.

Fylkesmannen forutsetter at tiltak vi gir tillatelse til etter forurensningsloven ikke skal være i strid med reguleringsplan «Detaljregulering for renovasjonsanlegg på gnr. 67 bnr 280 m. fl. – Stokka, Plan 2012121» godkjent i bystyret i Sandnes 17.11.2015.

IVAR ivaretar sammen med eierkommunene en viktig samfunnsoppgave med innsamling, sortering og gjenvinning av avfall. Behandlingen av avfall tar nå et stort skritt videre med sortering og «fordeling» av deler av avfallet som tidligere har gått til forbrenning, ved etableringen av Forus avfalls-sorteringsanlegg.

Anlegget etableres innenfor et område som er spesielt regulert til avfallsbehandling og ligger innenfor «Miljøparken» på Stokka i Sandnes kommune.

Et avfallsanlegg vil imidlertid alltid vekke reaksjoner hos naboer og i nærmiljø. Nord for anlegget er det etablert et industriområde med mange kontorbygg, noen byggvareforhandlere og bilforhandlere. Høringsuttalelsen som kom på vegne av noen av eiendomsbesitterne i dette området har særlig vært opptatt av støy og lukt.

Støy

IVAR har i forbindelse med planleggingen av avfallsanlegget fått gjennomført beregninger av lukt og støy påvirkning på omgivelsene.

Asplan Viak AS har beregnet støynivå for planområdet og sammenlignet mot grenseverdier i Klima- og miljødepartementets veileder T-1442. Støysonekartene for prognosesituasjonen viser at omkringliggende boligbebyggelse blir liggende utenfor beregnede støysoner for L_{DEN} og L_{Night} fra den totale aktiviteten på planområdet.

Beregningene som er lagt til grunn er ifølge nevnte plan konservative. Det er bla. ikke lagt inn forventet demping av lydfeller, takhatter og intern installasjon med mer enn 3 dB.

Rett over veien er det for eksempel beregnet et støynivå på ca 43 dB, dvs under krav L_{night} på 45 dB for støy utenfor vindu i nattperioden. L_{Night} gjelder for støyfølsom bebyggelse, ikke for næringsvirksomhet og kontorbygg. Med tiltakene som er planlagt men som ikke er tatt med i nevnte beregning, kan støynivået forventes å bli lavere enn denne beregningen viser.

Fylkesmannen mener at det er planlagt tilstrekkelig med støyreducerende tiltak for anlegget, men setter likevel som vilkår i tillatelsen at støysonekartet i nevnte plan skal oppdateres når anlegget er kommet i normal drift. Dersom støymålingene viser overskridelser av støygrenser fastsatt i tillatelsen vil Fylkesmannen vurdere å varsle krav om gjennomføring av tiltak for å sikre at støygrensene overholdes.

Lukt

All håndtering av avfall vil foregå innendørs i anlegget. Portene der bilene kjører inn og ut av bygget skal være utstyrt med luftegardin og anlegget vil stå under lett undertrykk. Ventilasjonsluft føres ut via to skorsteiner med høyde på 65 m.

I følge luktspredningsanalysen utført av Moblab ville anlegget sannsynligvis klart luktkravene til omgivelsene med en skorsteinhøyde på 40 m. IVAR har likevel valgt å gå opp til 65 m for sikre at luktkravene overholdes.

I klage fra eidsomsbesittere nord for anlegget, oversendt av advokatfirma Mageli ANS, er det hevdet at Fylkesmannen ikke kan gi tillatelse etter forurensningsloven før totalutslipp av lukt har blitt utredet. Dette i henhold til luktveileder TA 3019/2013.

I nevnte veileder heter det:

«Når det utføres en lukttutredning skal alle kildene tas i betraktning. Det bør utføres luktmålinger fra samtlige kilder som vurderes å være signifikante for totalutslippet.»

Det heter «bør» og ikke «skal» - dette er derfor ikke et absolutt krav som medfører at Fylkesmannen ikke kan gi tillatelse før totalutslippet av lukt er blitt utredet.

Fylkesmannen vurderer den gjennomførte luktanalysen til søknaden som tilstrekkelig til å vurdere luktpåvirkningen i området. Det må også understrekes at mengdene som tilføres anlegget behandles i stor grad innenfor Forus Miljøpark i dag. Restavfallet som skal behandles i sorteringsanlegget går i dag til forbrenningsanlegget. Det er kun papirfraksjonen og noe plast som kommer i tillegg.

Fylkesmannen mener de planlagte tiltakene for å redusere luktpåvirkning til omgivelsene til et minimum ivaretar eventuell luktpåvirkning fra sorteringsanlegget. Det blir likevel sett krav i tillatelsen at det skal gjennomføres luktmåling fra anlegget når dette er kommet i normal drift. Dersom luktmålingene skulle vise overskridelser vil Fylkesmannen vurdere å varsle krav om gjennomføring av tiltak for å sikre at luktgrensene overholdes.

Overvann

Det er planlagt fordrøyningsbasseng med stor kapasitet for overvannet fra tomten, i tillegg er bygget planlagt med «grønt tak». Dette til sammen vil ivareta en eventuell overvannsproblematikk fra tomten.

Anlegget er planlagt med varmesøkende kamera. Dette reduserer faren for at en eventuell brann får utvikle seg. I tilfelle brann skal det i tillegg også installeres automatisk sløkkeanlegg (sløkkegass, vannkanoner og –dyser) i anlegget.

Branncon (Risikovurdering Miljøparken, 14.10.2014) har gjennomført en brannteknisk analyse for anlegget (som en del av brannanalyse for hele Miljøparken). Analysen viser at Miljøparkens samlede risiko for brann ikke øker dersom avfallssorteringsanlegget etableres. De heter i vurderingen i analysen:

«Forus Miljøpark med fremtidig planlagt utvidelser ansees totalt sett å ha tilfredsstillende lav konsekvens på ytre miljø og tredjepart. Det påpekes at en storbrann med betydelig konsekvens for nærmiljø kan skje, men at de tiltak som er gjennomført, samt fremtidige planlagte tiltak, minsker sannsynligheten for at en slik brann inntreffer.»

Vurdering etter naturmangfoldloven

Anlegget er et avfallsanlegg som skal ligge i et etablert industriområde. Området er regulert til avfallsvirksomhet. Avrenning fra anlegget er svært liten og alt avløp, inkludert vaskevann fra vaskeanlegget for plast, er knyttet til kommunalt avløp. Utslipp til luft er knyttet til støy og lukt. Eventuelle plager av dette slaget er knyttet til omkringliggende boliger og virksomheter og ikke til naturmangfoldet. Vurderingene etter naturmangfoldloven §§ 8 – 12 jf. § 7, kommer derfor ikke til anvendelse.

Vannforskriften

Vannforskriften fastsetter miljømål for vannforekomster og inndeler vannforekomster i fem tilstandsklasser. Miljømålene i vannforskriften §§ 4 - 6 innebærer at tilstanden i vannforekomstene skal beskyttes mot forringelse, og forbedres med mål om å oppnå god økologisk tilstand og god kjemisk tilstand. Overvannet ledes til Foruskanalen og går videre til Hafrsfjord. Dersom et eventuelt utslipp av brannvann fører til at Hafrsfjord endrer tilstandsklasse i negativ retning, vil det foreligge en forringelse. Miljømålene skal nås, og forringelse er ikke tillatt med mindre vilkårene for å gjøre unntak er oppfylt, jf. vannforskriften § 12. Fylkesmannen har derfor vurdert om kravene i vannforskriften er til hinder for å gi tillatelsen.

Med de tiltakene som er planlagt i forhold til å unngå en brann som nevnt over, mener Fylkesmannen at virksomhetens aktivitet sannsynligvis ikke vil gi tilførsel som vil ha negative konsekvenser verken for framtidige nasjonale mål satt for resipienten Hafrsfjord eller for menneskers helse.

Risikoklasse

Virksomheter med tillatelse etter forurensningsloven skal plasseres i risikoklasse, jf. forurensningsforskriften §§ 39-3 og 39-6. Risikoklassen skal angi forurensningspotensialet til virksomheten. Plassering i risikoklasse har betydning for hvor ofte en virksomhet vil bli kontrollert av forurensningsmyndigheten og hvor stort gebyr virksomheten må betale for hver inspeksjon.

Utslipp og potensialet for utslipp fra avfallssorteringsanlegget er generelt sett relativt liten og i tillegg leveres vaskevann fra vaskeprosessen av plast, til kommunalt avløpsnett. Etter en samlet vurdering av har vi derfor plassert anlegget i risikoklasse 3, som er nest laveste risikoklasse.

Virksomheter i risikoklasse 3 kontrolleres normalt ca. hvert 4. år dersom ikke naboklager eller andre forhold tilsier behov for hyppigere kontroll.

Vedtak

Etter en samlet vurdering finner Fylkesmannen å kunne fatt vedtak i saken:

IVAR IKS gis tillatelse etter forurensningsloven § § 11 og 29 til mottak, sortering og behandling av 130 000 tonn restavfall og 35 000 tonn innsamlet papir og papp på Forus avfallsanlegg.

Frister

Tabellen nedenfor gir oversikt over frister for gjennomføring av tiltak som tillatelsen krever:

Tiltak	Frist	Henvisning til vilkår
Inngjerding av området	Ved oppstart	2.7
Inngå påslippstillatelse for avløpsvann med Sandnes kommune	Før oppstart	3.1
Luktkrav	01.01.2018	4.2
Støykrav	Ved oppstart	7.
System for energiledelse	01.08.2017	8.1
Varsling av akutt forurensning	Snarest mulig	10.4
Årsrapportering	01.03. årlig	11.3

Varsel om fastsetting av gebyr

Fylkesmannens behandling av søknader om tillatelser etter forurensningsloven er omfattet av en gebyrordning. Fylkesmannen varsler at vi vurderer å benytte sats 2, jf. § 39-4 i forurensningsforskriften. IVAR IKS skal derfor betale et gebyr på kr. 86 800,- for Fylkesmannens behandling av søknaden. Beløpet vil bli innkrevd av Miljødirektoratet.

Fylkesmannen ber om at eventuelle merknader til varselet om gebyr sendes innen 14 dager etter at varselet er mottatt, jf. forvaltningsloven § 16.

Klageadgang

Vedtaket, også plasseringen i risikoklasse og sats for saksbehandlingsgebyr, kan påklages til Miljødirektoratet av sakens parter eller andre med rettslig klageinteresse innen 3 uker fra melding om vedtaket er kommet fram eller fra vedkommende fikk eller burde skaffet seg kjennskap til vedtaket. En eventuell klage skal angi hva det klages over og den eller de endringer som ønskes. Klagen bør begrunnes, og andre opplysninger av betydning for saken bør nevnes. Klagen skal sendes til Fylkesmannen.

En eventuell klage fører ikke automatisk til at gjennomføringen av vedtaket utsettes. Fylkesmannen eller Miljødirektoratet kan etter anmodning eller av eget tiltak beslutte at vedtaket ikke skal gjennomføres før klagefristen er ute eller klagen er avgjort. Avgjørelsen av spørsmålet om gjennomføring kan ikke påklages.

Vi har sendt kopi av dette brevet med vedlegg til berørte i saken i henhold til vedlagte adresseliste.

Med hilsen

Marit Sundsvik Bendixen
ass. fylkesmiljøvernshjef

Mariann Størksen
senioringeniør

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke underskrift.

Saksbehandler: Mariann Størksen
Saksbehandler telefon: 51 56 89 06
E-post: fmrosto@fylkesmannen.no

Kopi til:

Westco Miljø AS	Postboks 1002	4391	SANDNES
Aksjonsgruppa for Lura bydel v/Margot Nygård	Lurastø 18	4315	SANDNES
Sandnes Bondelag v/Bernt Palle Nærland	Gravarsverket 46 a	4327	SANDNES
Rune Anda	Stokkaveien 155	4313	SANDNES
Torgunn Stokka	Stokkaveien 151	4313	SANDNES
E A Smith AS	Postboks 9410 Sluppen	7493	TRONDHEIM
Sandnes bonde- og småbrukarlag v/ Morten Oseland	Noredalen 63	4308	SANDNES
Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap	Postboks 2014	3103	TØNSBERG
FORUSINVEST I AS	Postboks 5666 Sluppen	7484	TRONDHEIM
Miljødirektoratet	Postboks 5672 Sluppen	7485	TRONDHEIM
Rogaland brann og redning IKS	Jærveien 107	4318	SANDNES
Stavanger kommune	Postboks 8001	4068	STAVANGER
Statens vegvesen Region Vest	Askedalen 4	6863	LEIKANGER
Advokatfirmaet Mageli ANS	Postboks 343	2303	HAMAR
Sola kommune	Postboks 99	4097	SOLA
Torulf Østrått jr.	Stokkaveien 125	4313	SANDNES
PILEN EIENDOM AS	Postboks 829 Sentrum	4005	STAVANGER
Næringsforeningen i Stavanger-regionen	Postboks 182	4001	STAVANGER
Jostein Byberg	Stokkaveien 223	4313	SANDNES
JAB Eiendom AS	Postboks 5666 Sluppen	7484	TRONDHEIM
Sandnes kommune	Postboks 583	4305	SANDNES
Vestre Svanholmen 3 AS	Forusbeen 78	4033	STAVANGER
Forus Energigjenvinning	Forusbeen 202	4313	SANDNES
Forus Tomteselskap AS	Forusbeen 78	4033	STAVANGER
Lyse Elnett AS	Postboks 8124	4069	STAVANGER
Svanholmen Panorama AS	Postboks 294 Forus	4066	STAVANGER
Svanholmen Parkering AS	Postboks 294 Forus	4066	STAVANGER
Lura bydelsutvalg c/o Rangvald Erga	Hasselveien 2	4315	SANDNES

Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven

Forus avfallssorteringsanlegg, Sandnes kommune

Tillatelsen er gitt i medhold av lov om vern mot forurensninger og om avfall av 13. mars 1981 nr. 6, § 11 jf. § 16. Tillatelsen er gitt på grunnlag av opplysninger gitt i søknad av 20.11.2015 samt opplysninger fremkommet under behandlingen av søknaden. Villkårene fremgår på side 4 til og med side 12. Tillatelsen gjelder fra dags dato.

Bedriften må på forhånd avklare med Fylkesmannen dersom den ønsker å foreta endringer i driftsforhold, utslipp med mer som kan ha miljømessig betydning og som ikke er i samsvar opplysninger som er gitt i søknaden eller under saksbehandlingen.

Dersom hele eller vesentlige deler av tillatelsen ikke er tatt i bruk innen 4 år etter at tillatelsen er trådt i kraft, skal bedriften sende en redegjørelse for virksomhetens omfang slik at Fylkesmannen kan vurdere eventuelle endringer i tillatelsen.

Bedriftsdata

Anlegg	Forus avfallssorteringsanlegg
Ansvarlig enhet	IVAR IKS
Beliggenhet/gateadresse	Stokka i Sandnes kommune
Postadresse	Postboks 8134, 4069 Stavanger
Kommune og fylke	1102 Sandnes kommune, Rogaland fylke
Org. nummer (bedrift)	915 253 334
Gårds- og bruksnummer	Gnr 67 Bnr 280
NACE-kode og bransje	38.210 Behandling og disponering av ikke-farlig avfall

Fylkesmannens referanser

Vår referanse	Tillatelsesnummer	Risikoklasse ¹
2015/13113	2016.0262.T	3
Tillatelse gitt: 09.05.2016	Endringsnummer:	Sist endret:

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevne signaturer.

Marit Sundsvik Bendixen
ass. fylkesmiljøvernssjef

Mariann Størksen
senioringeniør

¹ Jf. forurensningsforskriftens kapittel 39 om gebyr til statskassen for arbeid med tillatelser og kontroll etter forurensningsloven

Innhold

1. Produksjonsforhold og utslippsforhold.....	4
1.1 Tillatelsen gjelder forurensning fra:.....	4
1.2 Rammer for avfallstyper, årlig mottak og mengder mellomlagret avfall:.....	4
1.3 Driftstid	4
2. Generelle vilkår.....	4
2.1. Utslippsbegrensninger	4
2.2. Plikt til å overholde grenseverdier	4
2.3 Plikt til å redusere forurensning så langt som mulig.....	5
2.4 Plikt til forebyggende vedlikehold	5
2.5 Tiltaksplicht ved økt forurensningsfare	5
2.6. Internkontroll.....	5
2.7. Sikring	6
3. Utslipp til vann.....	6
3.1. Utslippssted for prosessavløp / vaskevann.....	6
3.2. Overflatevann	6
3.3. Sanitæravløpsvann	6
4. Utslipp til luft.....	6
4.1. Utslippsbegrensninger	6
4.2. Lukt	6
5. Grunnforurensning og forurensede sedimenter	7
6. Kjemikalier	7
7. Støy	8
8. Energi.....	9
8.1. Energiledelse	9
8.2. Utnyttelse av overskuddsenergi	9
8.3. Spesifikt energiforbruk.....	9
9. Avfall	9
9.1 Generelle krav	9
9.2. Mottakskontroll	9
9.3. Håndtering av farlig avfall	10
9.4. Forsøpling.....	10
10. Forebyggende og beredskapsmessige tiltak mot akutt forurensning.....	10
10.1. Miljørisikoanalyse.....	10
10.2. Forebyggende tiltak.....	10
10.3. Etablering av beredskap	10
10.4. Varsling av akutt forurensning.....	11
11. Utslippskontroll og rapportering til Fylkesmannen	11
11.1. Utslippskontroll.....	11
11.2. Kvalitetssikring av målingene.....	11
11.3. Rapportering til Fylkesmannen	11
12. Utskifting av utstyr	11
13. Eierskifte.....	11

14. Nedleggelse.....	12
15. Tilsyn	12
Vedlegg: Liste over prioriterte stoffer, jf vilkår 2.1.....	13

1. Produksjonsforhold og utslippsforhold

1.1 Tillatelsen gjelder forurensning fra:

- Mottak, mellomlagring av restavfall
- Mottak, mellomlagring og sortering av papirfraksjoner
- Utsortering og vasking av ulike plastfraksjoner

1.2 Rammer for avfallstyper, årlig mottak og mengder mellomlagret avfall:

	Mottak, mellomlagring, sortering av restavfall inkludert plastfraksjon (tonn)	Mottak, mellomlagring og sortering av ulike papirfraksjoner (tonn)	Metaller utsortert fra restavfall (tonn)
Årlig mottak	130 000	35 000	
Mellomlagring	2 500 ^{a)}	1 000 ^{b)}	50 ^{c)}

- a) Samlet mengde avfall mottatt, mellomlagret, under bearbeiding, utsorterte fraksjoner og restavfall
b) Samlet mengde papirfraksjon mottatt, mellomlagret og under sortering
c) Metaller tas ikke imot som egen fraksjon, men sorteres ut fra restavfall

1.3 Driftstid

Tillatelsen gjelder drift mandag – fredag i tidsrommet fra kl. 07:00 – 23:00.

Det tillates ikke drift på lørdager, søndager eller andre faste eller bevegelige høytids- og heligdager, med unntak av uforutsette driftsopphold. Det kan i slike tilfelle tillates drift på:

- lørdager kl. 07:00 – 18:00

2. Generelle vilkår

2.1. Utslippsbegrensninger

De utslippskomponenter fra virksomheten som er antatt å ha størst miljømessig betydning, er uttrykkelig regulert gjennom spesifikke vilkår i denne tillatelsens pkt. 3 flg. Utslipp som ikke er uttrykkelig regulert på denne måten, er omfattet av tillatelsen så langt opplysninger om slike utslipp ble fremlagt i forbindelse med saksbehandlingen eller må anses å ha vært kjent på annen måte da vedtaket ble truffet. Dette gjelder likevel ikke utslipp av prioriterte miljøgifter oppført i vedlegg 1. Utslipp av slike komponenter er bare omfattet av tillatelsen dersom dette framgår uttrykkelig av vilkårene i pkt. 3 flg. eller de er så små at de må anses å være uten miljømessig betydning.

2.2. Plikt til å overholde grenseverdier

Alle grenseverdier skal overholdes innenfor de fastsatte midlingstider. Variasjoner i utslippene innenfor de fastsatte midlingstidene skal ikke avvike fra hva som følger av normal drift i en slik grad at de kan føre til økt skade eller ulempe for miljøet.

2.3 Plikt til å redusere forurensning så langt som mulig

All forurensning fra bedriften, herunder utslipp til luft og vann, samt støy og avfall, er isolert sett uønsket. Selv om utslippene holdes innenfor fastsatte utslippsgrenser, plikter bedriften å redusere sine utslipp, herunder støy og lukt, så langt dette er mulig uten urimelige kostnader. Plikten omfatter også utslipp av komponenter det ikke gjennom vilkår i pkt. 3 flg. uttrykkelig er satt grenser for.

For produksjonsprosesser der utslippene er proporsjonale med produksjonsmengde, skal eventuell reduksjon av produksjonsnivået i forhold til det som er lagt til grunn i forbindelse med saksbehandlingen, medføre en tilsvarende reduksjon i utslippene.

2.4 Plikt til forebyggende vedlikehold

For å holde de ordinære utslipp på et lavest mulig nivå og for å unngå utilsiktede utslipp skal bedriften sørge for forebyggende vedlikehold av utstyr som kan ha utslippsmessig betydning. System og rutiner for vedlikehold av slikt utstyr skal være dokumentert. (Jf. Internkontrollforskriften § 5 punkt 7²).

2.5 Tiltakspunkt ved økt forurensningsfare

Dersom det som følge av unormale driftsforhold eller av andre grunner oppstår fare for økt forurensning, plikter bedriften å iverksette de tiltak som er nødvendige for å eliminere eller redusere den økte forurensningsfaren, herunder om nødvendig å redusere eller innstille driften.

Bedriften skal så snart som mulig informere Fylkesmannen om unormale forhold som har eller kan få forurensningsmessig betydning. Akutt forurensning skal varsles iht. pkt. 10.4.

2.6. Internkontroll

Bedriften plikter å etablere internkontroll for sin virksomhet i henhold til gjeldende forskrift om dette³. Internkontrollen skal blant annet sikre og dokumentere at bedriften overholder krav i denne tillatelsen, forurensningsloven, produktkontrollloven og relevante forskrifter til disse lovene. Bedriften plikter å holde internkontrollen oppdatert.

Bedriften plikter til enhver tid å ha oversikt over alle forhold som kan medføre forurensning og kunne redegjøre for risikoforhold.

Følgende dokumentasjon knyttet til drift av anlegget skal foreligge (listen er ikke uttømmende):

- Driftsinstrukser
- Driftsjournaler
- Mottakskontroll
- Vedlikeholdsrutiner
- Miljørisikovurdering
- Analyse av avfallsfraksjoner

---

² Systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter – forskrift av 06.12.1996 nr. 1127 (Internkontrollforskriften)

³ Systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter – forskrift av 06.12.1996 nr. 1127 (Internkontrollforskriften)

- Beredskapsplan (brann ved anlegget, akutt forurensning)
- Plan for kompetanseutvikling
- Energistyringssystem

2.7. Sikring

Bedriften skal sørge for at uvedkommende hindres adgang til mottatt avfall, utsorterte fraksjoner og restavfall. Arealer som anvendes til virksomhet etter denne tillatelsen skal være inngjerdet eller på annen måte adgangsbegrenset. Tiltaket skal være gjennomført ved oppstart.

3. Utslipp til vann

3.1. Utslippssted for prosessavløp / vaskevann

Bedriften skal føre sitt prosessavløp / vaskevann inn på offentlig avløpsnett i henhold til de krav som stilles for slikt påslipp⁴. Det skal inngås påslippstillatelse med Sandnes kommune. Tiltaket skal være gjennomført før oppstart.

3.2. Overflatevann

Avrenning av overflatevann fra bedriftens utearealer skal håndteres slik at det ikke medfører skade eller ulempe for miljøet. Utendørs trafikkområder skal ha fast dekke og overflatevann skal ledes til offentlig overvannsnett. Overflatevann fra omkringliggende områder avskjæres slik at det ikke kommer i kontakt med avfall på anlegget.

3.3. Sanitæravløpsvann

Bedriftens sanitæravløpsvann ledes til offentlig avløpsnett⁵.

4. Utslipp til luft

4.1. Utslippsbegrensninger

Følgende utslippsgrenser gjelder:

Diffuse utslipp fra produksjonsprosesser og fra utearealer, for eksempel lagerområder, områder for lossing/lasting og rensaneanlegg, som kan medføre skade eller ulempe for miljøet, skal begrenses mest mulig.

4.2. Lukt

Ventilasjonsluft føres ut via to skorsteiner, med en høyde på 65 m. Portene der bilene kjører inn og ut av bygget skal være utstyrt med luftegardiner.

---

⁴ Jf. forurensningsforskriften 15A. Påslipp

⁵ Jf. forurensningsforskriften 15A. Påslipp

Luktkrav

Lukttimmisjonen ved nærmeste bolig, fritidsbolig, utdannings-institusjoner og barnehager mv. skal ikke overstige $1 \text{ ou}_E/\text{m}^3$ (konsentrasjon), angitt som maksimal månedlig 99 prosent timefraktal (frekvens og midling). Luktkravet gjelder fra 01.01.2018.

For å begrense luktulemper hos naboeiendommer i størst mulig grad skal virksomheten utarbeide en lukthåndteringsplan og en kommunikasjonsplan som er i tråd med anbefalinger gitt i veileder TA 3019/2013, «Regulering av luktutslipp i tillatelser etter forurensningsloven», jf. veilederens vedlegg 5.

Virksomheten skal informere Fylkesmannen og naboer når:

- Det planlegges aktivitet som midlertid kan medføre økt luktblastning
- Mottak av avfall/råvarer som viser seg å avgi mye lukt (ikke planlagt)
- I situasjoner der utstyr, maskiner for behandling av avfall eller lignende svikter

Virksomheten skal ha et system for registrering av innkommende luktklager som skal knyttes til geografisk sted og tid. Disse klagene skal loggføres. Det skal gis en vurdering av årsaken til luktutslippet og en beskrivelse av eventuelle tiltak som iverksettes. Denne informasjonen skal gjøres kjent for naboene og Fylkesmannen.

Antall luktklager i løpet av året skal være en del av den årlige rapporteringen til Fylkesmannen, jf. pkt. 11.3.

5. Grunnforurensning og forurensete sedimenter

Virksomheten skal være innrettet slik at det ikke finner sted utslipp til grunnen som kan medføre nevneverdige skader eller ulemper for miljøet.

Bedriften plikter å holde løpende oversikt over eventuell eksisterende forurenset grunn på bedriftsområdet og forurensete sedimenter utenfor, herunder faren for spredning, samt vurdere behovet for undersøkelser og tiltak. Er det grunn til å anta at undersøkelser eller andre tiltak vil være nødvendig, skal forurensningsmyndigheten varsles om dette.

Graving, mudring eller andre tiltak som kan påvirke forurenset grunn eller forurensete sedimenter, trenger tillatelse etter forurensningsloven, evt. godkjenning fra ⁶Fylkesmannen.

6. Kjemikalier

Med kjemikalier menes her kjemiske stoffer og stoffblandinger som brukes i virksomheten, både som råstoff i prosess og som hjelpekjemikalier, for eksempel begroingshindrende midler, vaskemidler, hydraulikkvæsker, brannbekjempningsmidler.

---

⁶ Jf Forurensningsforskriftens kapittel 2 om opprydning i forurenset grunn ved bygge- og gravearbeider.

For kjemikalier som benyttes på en slik måte at det kan medføre fare for forurensning, skal bedriften dokumentere at den har foretatt en vurdering av kjemikalienes helse- og miljøegenskaper på bakgrunn av testing eller annen relevant dokumentasjon, jf. også punkt 2.6 om internkontroll.

Bedriften plikter å etablere et dokumentert system for substitusjon av kjemikalier. Det skal foretas en løpende vurdering av faren for skadelige effekter på helse og miljø forårsaket av de kjemikalier som benyttes, og av om alternativer finnes. Skadelige effekter knyttet til produksjon, bruk og endelig disponering av produktet, skal vurderes. Der bedre alternativer finnes, plikter bedriften å benytte disse så langt dette kan skje uten urimelig kostnad eller ulempe.⁷

Stoffer alene, i stoffblandinger og/eller i produkter, skal ikke framstilles, bringes i omsetning, eller brukes uten at de er i overensstemmelse med kravene i REACH-regelverket⁸ og andre regelverk som gjelder for kjemikalier.

7. Støy

Bedriftens bidrag til utendørs støy ved omkringliggende boliger, sykehus, pleieinstitusjoner, fritidsboliger, utdanningsinstitusjoner og barnehager skal ikke overskride følgende grenser, målt eller beregnet som frittfeltsverdi ved mest støyutsatte fasade:

Mandag - fredag kl. 07:00 – 19:00	Lørdager kl. 07:00 – 18:00	Kveld hverdager kl. 19:00-23:00	Natt – alle døgn kl. 23:00 – 07:00
55 L _{den}	50 L _{den}	50 L _{evning}	45 L _{night}

L_{den} er A-veiet ekvivalent støynivå for dag/kveld/natt med 10 dB/5 dB tillegg på natt/kveld.

L_{evning} er A-veiet ekvivalent støynivå for kveldsperioden kl. 19:00 – 23:00.

L_{night} er A-veiet ekvivalent støynivå for nattperiode kl. 23:00 – 07:00

Alle støygrenser skal overholdes innenfor alle driftsdøgn. Støygrensene gjelder all støy fra bedriftens ordinære virksomhet, inkludert intern transport på bedriftsområdet og lossing/lasting av råvarer og produkter. Støy fra bygg- og anleggsvirksomhet og fra ordinær persontransport av virksomhetens ansatte er likevel ikke omfattet av grensene.

Selv om bedriften holder seg innenfor grenseverdiene, endres ikke plikten til å redusere forurensning mest mulig, jf. vilkår 2.3.

Støykravet skal være oppfylt ved oppstart.

Støygrensene gjelder ikke for bebyggelse av nevnte type som blir etablert etter virksomheten har startet opp.

Etter at bedriften er etablert og er i vanlig drift skal det foretas en støymåling og støysonekart oppdateres. Støysonekartet skal holdes oppdatert.

Antall støyklager i løpet av året skal være en del av den årlige rapporteringen til Fylkesmannen, jf. pkt. 11.3.

⁷ Jf Produktkontrollloven av 11.06.1979 nr. 79 § 3a

⁸ Forskrift om registrering, vurdering, godkjenning og begrensning av kjemikalier (REACH) av 30. mai 2008.

8. Energi

8.1. Energiledelse

Bedriften skal ha et system for energiledelse i bedriften for kontinuerlig, systematisk og målrettet vurdering av tiltak som kan iverksettes for å oppnå en mest mulig energieffektiv produksjon og drift. Systemet for energiledelse skal inngå i bedriftens internkontroll, jf. vilkår 2.6. og følge prinsippene og metodene angitt i norsk standard for energiledelse.

Systemet skal være etablert innen 01.08.2017.

8.2. Utnyttelse av overskuddsenergi

Bedriften skal i størst mulig grad utnytte overskuddsenergi fra eksisterende og nye anlegg internt. Bedriften skal også gjennom tiltak på eget bedriftsområde legge til rette for at overskuddsenergi skal kunne utnyttes eksternt med mindre det kan godtgjøres at dette ikke er teknisk eller økonomisk mulig.

8.3. Spesifikt energiforbruk

Spesifikt energiforbruk skal beregnes og rapporteres årlig, jf. pkt. 11.3.

9. Avfall

9.1 Generelle krav

Bedriften plikter så langt det er mulig uten urimelige kostnader eller ulemper å unngå at det dannes avfall som følge av virksomheten. Særlig skal innholdet av skadelige stoffer i avfallet søkes begrenset mest mulig.

Bedriften plikter å sørge for at all håndtering av avfall, herunder farlig avfall, skjer i overensstemmelse med gjeldende regler for dette fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven, herunder avfallsforskriften⁹.

Avfall som oppstår i bedriften, skal søkes gjenbrukt i bedriftens produksjon eller i andres produksjon, eller – for brennbart avfall – søkes utnyttet til energiproduksjon internt/eksternt. Slik utnyttelse må imidlertid skje i overensstemmelse med gjeldende regler fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven, samt krav fastsatt i denne tillatelsen.

9.2. Mottakskontroll

Ved ankomst til anlegget skal alle leveranser av avfall registreres med opplysninger om vekt og avfallskategori. Avfallet skal rapporteres i samsvar med inndelingen i offentlig avfallsstatistikk.

Følgende krav gjelder for mottak av avfall:

- Mottak av avfall skal foregå innendørs.

---

⁹ Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall av 01.06.2004, nr. 930.

- Mottakshallen skal alltid være bemannet når leveranse av avfall pågår.
- Avfallet tømmes på flatt golv for visuell kontroll.
- Alt avfall skal være visuelt kontrollert før arbeidshagens slutt.
- Farlig avfall og annet uønsket avfall sorteres ut før videre behandling.

9.3. Håndtering av farlig avfall

Komponenter og stoffer som karakteriseres som farlig avfall skal sorteres ut ved mottak og holdes atskilt fra annet materiale. Farlig avfall skal håndteres i samsvar med avfallsforskriften kapittel 11.

Mottatt farlig avfall skal ikke lagres lenger enn 12 mnd.

9.4. Forsøpling

Nærmiljø rundt anlegget skal ikke forsøples. Transporten inn til anlegget må være sikret slik at avfall ikke faller av under transport.

10. Forebyggende og beredskapsmessige tiltak mot akutt forurensning

10.1. Miljørisikoanalyse

Bedriften skal gjennomføre en miljørisikoanalyse av sin virksomhet. Bedriften skal vurdere resultatene i forhold til akseptabel miljørisiko. Potensielle kilder til akutt forurensning av vann, grunn og luft skal kartlegges. Miljørisikoanalysen skal dokumenteres og skal omfatte alle forhold ved virksomheten som kan medføre akutt forurensning med fare for helse- og/eller miljøskader inne på bedriftens område eller utenfor. Ved modifikasjoner og endrede produksjonsforhold skal miljørisikoanalysen oppdateres.

Bedriften skal ha oversikt over de miljøressurser som kan bli berørt av akutt forurensning og de helse- og miljømessige konsekvenser slik forurensning kan medføre.

10.2. Forebyggende tiltak

På basis av miljørisikoanalysen skal bedriften iverksette risikoreduserende tiltak. Både sannsynlighetsreduserende og konsekvensreduserende tiltak skal vurderes. Bedriften skal ha en oppdatert oversikt over de forebyggende tiltakene.

10.3. Etablering av beredskap

Bedriften skal, på bakgrunn av miljørisikoanalysen og de iverksatte risikoreduserende tiltakene, om nødvendig, etablere og vedlikeholde en beredskap mot akutt forurensning. Beredskapen skal være tilpasset den miljørisikoen som virksomheten til enhver tid representerer. Beredskapen mot akutt forurensning skal øves minimum en gang pr. år.

10.4. Varsling av akutt forurensning

Akutt forurensning eller fare for akutt forurensning skal varsles i henhold til gjeldende forskrift¹⁰. Bedriften skal også så snart som mulig underrette Fylkesmannen i slike tilfeller.

11. Utslippskontroll og rapportering til Fylkesmannen

11.1. Utslippskontroll

Bedriften skal gjennomføre målinger av utslipp til luft og støy til omgivelsene.

11.2. Kvalitetssikring av målingene

Bedriften er ansvarlig for at metoder og utførelser er forsvarlig kvalitetssikret bl.a. ved å:

- utføre målingene etter Norsk standard. Dersom det ikke finnes, kan internasjonal standard benyttes. Fylkesmannen kan videre godta at annen metode benyttes dersom særlige hensyn tilsier det.
- bruke akkrediterte laboratorier / tjenester når prøvetaking og analyse utføres av eksterne. Tjenesteyter skal være akkreditert for den aktuelle tjenesten.
- jevnlig verifisere egne målinger med tredjepartskontroll for de parameterne som er regulert gjennom grenseverdier

11.3. Rapportering til Fylkesmannen

Bedriften skal innen 1. mars hvert år rapportere utslippsdata fra foregående år via www.altinn.no. Rapportering skal skje i henhold til Fylkesmannens veileder til bedriftenes egenrapportering, se www.Fylkesmannen.no.

12. Utskifting av utstyr

Dersom det skal foretas utskifting av utstyr i virksomheten som gjør det teknisk mulig å motvirke forurensninger på en vesentlig bedre måte enn da tillatelsen ble gitt, skal Fylkesmannen på forhånd gis melding om dette.

All utskifting av utstyr skal baseres på at de beste tilgjengelige teknikker med sikte på å motvirke forurensning skal benyttes.

13. Eierskifte

Hvis bedriften overdras til ny eier, skal melding sendes Fylkesmannen så snart som mulig og senest én måned etter eierskiftet.

---

¹⁰ Forskrift om varsling av akutt forurensning eller fare for akutt forurensning av 09.07.1992, nr. 1269

14. Nedleggelse

Hvis et anlegg blir nedlagt eller en virksomhet stanser for en lengre periode, skal eieren eller brukeren gjøre det som til enhver tid er nødvendig for å motvirke fare for forurensninger. Hvis anlegget eller virksomheten kan medføre forurensninger etter nedleggelsen eller driftstansen, skal det i rimelig tid på forhånd gis melding til Fylkesmannen.

Fylkesmannen kan fastsette nærmere hvilke tiltak som er nødvendig for å motvirke forurensning. Fylkesmannen kan pålegge eieren eller brukeren å stille garanti for dekning av framtidige utgifter og mulig erstatningsansvar.

Ved nedleggelse eller stans skal bedriften sørge for at råvarer, hjelpestoff, halvfabrikat eller ferdig vare, produksjonsutstyr og avfall tas hånd om på forsvarlig måte, herunder at farlig avfall håndteres i henhold til gjeldende forskrift¹¹. De tiltak som treffes i denne forbindelse, skal rapporteres til Fylkesmannen innen 3 måneder etter nedleggelse eller stans. Rapporten skal også inneholde dokumentasjon av disponeringen av kjemikalierester og ubrukte kjemikalier og navn på eventuell(e) kjøper(e).

Ved nedleggelse av en virksomhet skal den ansvarlige sørge for at driftsstedet settes i miljømessig tilfredsstillende stand igjen.

Dersom virksomheten ønskes startet på nytt, skal det gis melding til Fylkesmannen i god tid før start er planlagt.

15. Tilsyn

Bedriften plikter å la representanter for forurensningsmyndigheten eller de som denne bemyndiger, føre tilsyn med anleggene til enhver tid.

---

¹¹ Avfallsforskriftens kapittel 11 om farlig avfall

Vedlegg: Liste over prioriterte stoffer, jf vilkår 2.1.

Utslipp av disse komponenter er bare omfattet av tillatelsen dersom dette framgår uttrykkelig av vilkårene i punkt 4 flg., eller de er så små at de må anses å være uten miljømessig betydning

Metaller og metallforbindelser:	Forkortelser
Arsen og arsenforbindelser	As og As-forbindelser
Bly og blyforbindelser	Pb og Pb-forbindelser
Kadmium og kadmiumforbindelser	Cd og Cd-forbindelser
Krom og kromforbindelser	Cr og Cr-forbindelser
Kvikksølv og kvikksølvforbindelser	Hg og Hg-forbindelser

Organiske forbindelser:	Vanlige forkortelser
Bromerte flammehemmere:	
Penta-bromdifenyleter (difenyleter, pentabromderivat)	Penta-BDE
Okta-bromdifenyleter (defenyleter, oktabromderivat)	Okta-BDE, octa-BDE
Deka-bromdifenyleter (bis(pentabromfenyl)eter)	Deka-BDE, deca-BDE
Heksabromcyclododekan	HBCDD
Tetrabrombisfenol A (2,2',6,6'-tetrabromo-4,4'-isopropyliden difenol)	TBBPA
Klorholdige organiske forbindelser	
1,2-Dikloreten	EDC
Klorerte dioksiner og furaner	Dioksiner, PCDD/PCDF
Heksaklorbenzen	HCB
Kortkjedete klorparafiner C ₁₀ -C ₁₃ (kloralkaner C ₁₀ -C ₁₃)	SCCP
Mellomkjedete klorparafiner C ₁₄ -C ₁₇ (kloralkaner C ₁₄ -C ₁₇)	MCCP
Klorerte alkylbenzener	KAB
Pentaklorfenol	PCF, PCP
Polyklorerte bifenyler	PCB
Tensidene:	
Ditalg-dimetylammoniumklorid	DTDMAC
Dimetyldioktadekylammoniumklorid	DSDMAC
Di(hydrogenert talg)dimetylammoniumklorid	DHTMAC
Triklorbenzen	TCB
Tetrakloreten	PER
Triklloreten	TRI
Trikloran (2,4,4'-Trichloro-2'-hydroxydiphenyl ether)	
Nitromuskforbindelser:	
Muskxylen	
Alkyfenoler og alkylfenoletoksyler:	
Nonylfenol og nonylfenoletoksyler	NF, NP, NFE, NPE
Oktylfenol og oktylfenoletoksyler	OF, OP, OFE, OPE
Dodecylfenol m. isomerer	
2,4,6-tri-tert-butylfenol	
Polyfluorerte organiske forbindelser (PFCs)	
Perfluoroktansulfonat (PFOS) og forbindelser som inneholder PFOS	PFOS, PFOS-relaterte forbindelser
Perfluoroktansyre (PFOA)	
Tinnorganiske forbindelser:	
Tributyltinn	TBT
Trifenyltinn	TFT, TPT
Polysykliske aromatiske hydrokarboner	PAH
Dietylheksylftalat (bis(2-etylheksyl)ftalat)	DEHP
Bisfenol A	BPA
Dekametylsyklopentasiloksan	D5